

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanikih“ se plačuje za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Cassana, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo mednarodno „Soča“ v Gorici Via Mercato 12, I., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Določem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Kaj bo?

Če hočemo resnico govoriti, moramo reči, da razgled po širnem svetu nam daje prav malo veselja. Kamor se človek ozre, vidi stvari in razmere, ki ga ne prvi pogled ne morejo polniti z zadovoljnostjo. Žal, da to velja tudi o naši domovini, o slavni Avstriji, ki ima nalogo, da varuje razne narode, ki so se k nji zatekli, nasilstva divjih ali zdivjanih ljudstev. Tudi pri nas ni vse tako, kakor bi kdo želel, in neprijazni oblaki se prikazujejo tu pa tam, ki pričajo, da se delajo priprave za razne premembe, o katerih je težko soditi, ali bodo državi v korist ali v škodo.

Na jugovzhodu cesarstva, pri naših bratih Hrvatih, bival je prav kratak čas v gostih strijec pravilnega cesarja, nadvojvoda Albreht, ki je višji nadzornik naše vojske. Došel je iz Bosne, kjer je nadzoroval vojaštvo in ogledal si napredek v deželi, ki je že več let pod avstrijsko upravo. Naši bratje Hrvati, ki so prelivali krv za dom in cesarja po italijanskih planjavah, pred ograkimi trdnjavami in okolo dunajskega mesta, hoteli so privediti v Zagrebu slovesen sprejem nadvojvodi, ki je bil priča slovenskemu junakstvu za slavo države in cesarske hiše. Ali ban (cesarjev namestnik) grof Khuen-Hedervary je to prepovedal z razlogom, da v Zagrebu bivajo tudi Madjari (včinom uradniki), ki bi se lahko čutili vznemirjene, ako bi se nadvojvodi pripravile slavnosti. Vseled tega prišel je višji vojaški nadzornik v Zagreb kakor navaden potnik.

V Budapešti na Ogerskem zbrali so se vojaški častniki vseled povabila generala Janski ja na grobu Hentzi-ja in tovarišev, ki so umrli za dom in cesarja, ko so branili trdnjavo proti puntarjem. Nasledek je bil, da so se delale velike demonstracije proti generalu, češ da je žalil madjarsko narodno čut. Minister Tisza bil je o tej zadevi v zbornici poslancev interpelovan ter je odgovoril, da početje generalovo je bilo breztaktno in nepravilno, a za razsajalce dijake in delavce ni imel nobene besede. Židovski listi so hitro planili po armadi in zahtevali, naj se da za doždenje žaljenemu narodnemu čutu madjarskemu. Med tem imel je nadvojvoda Albreht v Bosni napitnico na a. k. vojsko, v kateri je imenoval vojsko le cesarsko in ne tudi cesarsko-kraljevo. Vseled tega nastal je velik vrišč v Budapešti in dr. Falk, ogerski žid, pisal je za „Pester Lloyd“, oficijozen list ogerske

vlade, članek, ki je bil poln žaljenja proti nadvojvodi. Na pritisek od višje strani objavil je žid v ročenem listu, da ni imel namena, žaliti vojskinoga nadzornika, v okrožnici do svojih volilcev, ki so ga poslali v državni zbor, je pa razglasil, da ostane stanovit pri onih političnih načelih, ki so bila izražena v dotičnih člankih ročenega lista.

Da se na Ogerskem tako godi, ni se čuditi, kajti stranka, ki nosi zvonec, ne zastopa narodov, ampak samo sebe. Slovaki, Srbi, Slovenci, Rumuni, Nemci so tlačeni v narodnem oziru. Edini Madjari so prosti, katerih je okolo 3 milijone; a ta narod je najbolj zaostal v omiki in nesposoben za vladanje. V njegovem imenu gospodarijo židi, ki so spravili skoro vse posestvo v svojo last, prostozidarji, ki so tam postavno dovoljeni, in razne osebe, ki se znajo speti do moči in veljavo. Gospodujoča stranka nima so rodstva z nobenim narodom na Ogerskem, timveč se le poslužuje najslabšega, čegar ime si pridova, da gospodari po svojo. Ko pride vse na boben, zgubi se ta stranka ko kafrin in ne bo po nji sledu razen razvalin in opustošenih tal.

Na zahodu cesarstva imamo deželo gornje-avstrijsko in solnograško. V Gorenji Avstriji se je lansko leto mnogo pisalo o nemškem šulferajnu, ki ustanavlja nemške šole za slovenske otroke in pospešuje liberalno odgojo proti duhovski. Očitano se mu je in dokazovalo iz govorov nekaterih kolovodij, da je politično društvo ter da se poča z veliknemško politiko. Minister Taaffe zahteval je vseled tega, naj mu poročajo okrajni glavarji o delovanji in o duhu tega društva. Letos pomaknil se je šulferajnu nekoliko bolj proti zahodu in je imel svoj občni zbor v Solnogradu. Navzoč je bil dunajski predsednik dr. Weitlof in predsednik iz Berolina dr. Falkenstein, kakor tudi solnograški deželni predsednik (cesarjev namestnik), ki je bival zunaj mesta na odpustu, a ki je prišel navlaš v Solnograd, da se je udeležil zborovanja ter da je v imenu vlade pozdravil društvo, ki ima tako blag namen! Ali se sme iz tega sklepati, da se visoka vlada ujema z nakanami šulferajna, ne vemo; to pa smo čitali v listih, da so se konservativci jako čudili takemu postopanju deželnega predsednika v Solnogradu. Dežela imela je do zdaj konservativen obraz, kateremu pa šulferajnu povsed nasprotuje.

Še dalje proti zahodu je bavarska dežela, v katero so segali nekdanj Slovenci, kakor na Tirolsko

in v Furlanijo. Bavarski knezi in vojvode imenujejo se pogosto v slovenski zgodovini, ker tudi oni so uplivali na usodo slovenskega naroda. V novejših časih je močna prijateljska vez med Bavarsko in Avstrijo po mnogostranskih zakonskih zvezah vladajočih hiš. Presvilita cesarica je bavarska princosinja in njena hči nadvojvodinja Gizela je soproga bavarskega vojvode Leopolda. Tudi zadnjega obo Luitpold in brat Ludovik imata avstrijske princosinje za žene. Kakor med vladajočima hišama očitna je prijaznost tudi med Baravci in Avstriji, ki so katoličani. Nekdanj bila je prijaznost celo med vladama; pri nas bil je minister Stremayr, v Monakovem pa dr. Lutz. Prvi je odšel, a drugi še vedno službuje.

Ta dežela je nesrečna; a zdi se, da nesreča je dosegla svoj vrhunec in da zdaj se obrne na bolje. Kralj Ludovik II. rojen je bil leta 1845, a bavarski prestol zasedel je leta 1864. Bil je sam svoj in že mnogo let ni občeval s svetom niti s svojimi ministri razen v največji sili. Bival je v bavarskih hribih ob tirolski meji, kjer si je zidal mnogo lojih gradov. Petje in glediške predstave bile so mu jako po godu, a imel je to posebnost, da ni smel biti nikdo zraven, ko so umetniki igrali ali peli v praznem gledišči o polnnoči. Stavbe in glediške predstave stale so ga toliko, da je zabredel v dolgove. Zadnje čase začelo se mu je mešati in zdravniki so izrekli, da ni sposoben za vladanje in da se ne ozdravi več. Ljudstvo je svojega kralja ljubilo in bilo je jako žalostno, da ga ni mogli nikoli videti, (in da je šlo vladanje vedno le bolj šepovo pot. Zato je bilo sicer užaljeno, ali ostalo je mirno, ko je 10. junija princ Luitpold, ki ima že 66 let, prevzel vladarstvo v imenu bolnega kralja.

Ali s tem ni bilo še konca. Kralja so prepeljali v grad Berg ob Staremburgškem jezeru, da bi se tam zdravil. Na binkoštni praznik zvečer o polu sedme ure šel je kralj po večerji s svojimi zdravniki na sprehod, pride do jezera in skoči vanj. Zdravnik skoči za njim, da bi ga rešil; dolgo časa se bojujeta, ali kralj je bil močnejši; utonila sta oba po dolgem hudem boji. Kraljevo truplo prepeljali so v Monakovo, kjer je prihodnje soboto pokopljeno. Kot kralja razglasili so kraljevega brata Otona. Ali ker je tudi ta na duhu bolan in ne more vladati, vladal bo princ Luitpold v njegovem imenu, pa ne kot kralj timveč kot namestnik (regent.)

LISTEK.

RIMSKE CESTE PO GORIŠKEM.

Na mojo opombo v podlistku „Soča“ št. 18 t. l., da bi rad izvedel, ali se res kateri del Ajdovščine imenuje „Postojna“, došlo mi je od dveh kompetentnih redoljubov prijazno poročilo, da se tako ne pravi nobenemu delu ajdovske vasi. Pač pa imenujejo Ajdovci stolpe nekdanjega ozidja v pokvarjenem jeziku „poštajna“, t. j. Bastoi, Bastion, kar pomenja v nemškem jeziku sč zemljo napolujen, večkotni širok stolp. Taka „poštajna“ vidi se prav nasproti carkvi Sv. Ivana in tudi župnikova hiša v Ajdovščini je naslonjena na slično „poštajno“, s katere se uživa lep pogled po vasi in po okolici. Dr. Gregorutti je torej ali sam v Ajdovščini ta izraz slišal, ali pa mu je kedo drug napačno poročal, in ker je hotel svojo „Via Postumia“ po vipavski dolini imeti, zato ni dolgo pomišljal (vsaj na to ni pomislil, da se njegovi napaki lahko na sled pride) in oglasil je tudi Ajdovščino za „Postojno, Postojmo, Postumio“. S koliko pravico, to vsak človek zdrave pameti lahko sam presodi.

Kar se pa prve polovice Kandlerjeve spake „Arae postumiae“ tiče, opozoriti moram, da se samo v jednoj listini (8. januarja 1251) ime Arensperch (Arensberg) čita zraven Vipave, tako da bi se lahko mislilo, da sta ta dva grada drug blizu

drugemu ležala. Ali v tej listini broji se gradovi, katere je bil goriški grof Maishard III. sloma patrijarhu otel, brez kakega reda in ne gledé na njih ležo. V drugih listinah imenuje se Arensperch vkup z Belimgradom ob Taljamentu! V omenjeni listini spominja se Arensperch pred Vipavo, bil je torej imenitnejši od poslednje. Postojna, ali kak grad tam blizu se v XIII. stoletji še ne spominja, dočim je Vipava že od l. 1171 v zgodovini znana.

Arensperch identifikuje se z „Adelsberg“ jedino nemški zgodovinarji (Chmel in Zahn), katerim topografija naših južnejših dežel ni dobro znana. Domači zgodovinarji pa, in pred vsemi najkompetentnejši Manzano (Annali del Friuli) ter za njim Czörnig (Geschichte von Görz), tolmačijo jednoglasno Arensperch z Arisberg ali Ariis ob rečici Stella, jugovzhodno od Codroipa na Furlanskem. Ariis je okrajšano od „Arigis-Arichis“, t. j. Heinrich (Hurico-Arigo). Ta grad je bil zelo imoniten, spominja se v furlanski zgodovini prav pogostoma, in zato se lahko ume, zakaj se je bil goriški grof tudi njega poslastil. Sodniki pa so določili, da ga ima zopet patrijarhu izročiti, kakor tudi Vipavo in vsa druga po krivici priavojena posestva.

Da so tržaški pisaci srednjega veka morda res pisali Postojna, Postojma mesto Postojna (Confr. Marsich, Regesto del capitolo triestino Archeografo triestino VIII, IX.), ali to mari kaj dokazuje za „Arae postumiae“? Ali neso iati pisaci pisali tudi „Torre nova“ mesto Trnova (pri ilirski Bistriji) in „Papariano“ mesto Povir, ako ravno ni

v nobenem teh dveh krajev niti sledu o kakem rimskem selišči? Ali neso tuji pisarji, nevedši slovenskemu jeziku, zapisali Palli (mesto, kjer se nahaja mehanični mlin na Hubliji blizu Ajdovščine) mesto Opale, kakor Otelčani še vedno pravilno izgovarjajo? Ali bi ne bilo več ko smešno, ko bi hotel kedo ime tega kraja vseled potujčene pisave od „pallium“ (plašč) ali pa še celo od „palladium“ (zastava) izvajati?

Tržaški nadrizgodovinarji bili bi v stanu tudi še kaj takega storiti, kakor pačijo tržaško in istersko zgodovino iz zgolj sovraštva do vsega, kar je slovensko. Da bi svet ne izvedel, da so po naših deželah še „od nekdanj“ Slovani prebivali, zato so se zakleli, vsa naša krajevna imena popačiti in tako zadnje sledi slovanstvu se zemljevida izbrisati. Najplodovitejše pulje za take manovre bila je do sedaj tužna Istra. V tej deželi morali so po ukazu tržaških in isterskih nadrizgodovinarjev vsi mogoči naredi stanovati, samo Illyri ne, ker ti spominjajo na Slovane in pred temi je treba križ narediti. Dobro je še jedino to, da si ti nadrizgodovinarji sami seba protislovijo in jeden drugega pobijajo, ter se tako proti vsem mislečim svetom smešijo. Tako je n. pr. še le l. 1879 De Franceschi trdil (L'Istria pag. 23), da je večina krajevnih imen isterskih keltskega izvira, n. pr. vsa imena na ek, ik in ak, dalje tudi: Brest, Brgod (Brgud), Slum, Mlum (Hum, Holm), Roč (Rozzo), Hotovlje (Codoglie), Trštenik, Lonke (Loke) itd. Za njim je prišel učenjak Venussi, ki se po celej svojej dolgočasni knjigi „L'Istria“ trudi dokazati, da

S tem je došlo Bavarsko do vrhunca svoje nesreče in zdaj začne po malem celiti svoje rane ter pripravljati si boljše bodočnost. Upajmo, da tudi pri nas se razpršijo črni oblaki, ki se tu pa tam vzdigujejo na političnem obnebnju, ter da ostane Avstrija zvesta načelom, po katerih je volika in močna, da bo namreč zaščitnica malim narodom in braniteljica katoliške vere. Na tej podlagi je Avstrija vzrastla, na tej podlagi se vzdrži v starodavni slavi in moči. Bog daj!

Trdokožnica.

Spisal Štefan Šuligoj!

Trdokožnica je bolezen, ki napada govedo ob vsakem času in se kaže v tem, da postane koža suha in pusta ter da se mesa prejema in sicer večkrat tako trdo, da se komaj dá privadigniti, dlaka se živini šteti, in ako se koža stisne, poka.

Ta bolezen izvira iz sledečih varokov: a) iz slabe pokvarjene krlaje in iz pomanjkanja dobre pitne vode, to je iz takih varokov, ki želodec slabijo in delajo, da živina slabo prebavlja; b) iz nečednosti živinske kože in hlevov; večkrat so hlevi vsi s palčevino in prahom prepreženi; posebno pa so taki hlevi škodljivi, akos katerih strop pada prah od sena in drugih stvari, ki se nad hlevom hranijo, naravnost na živino; c) krivo je tudi tej bolezni prehlajenje, posebno prepil v hlevih, ker s tem je kožno hlajenje satrto.

Da te bolezni živine obvarujemo, gledajmo, da po svojih močeh navedene vzroke odpravimo, da večkrat, če mogoče, vsak dan, živino prahu in blata očistimo in da varujemo živino prehlajenja. Ako je pa živina že obolela, moramo gledati na to, da jo kolikor mogoče hitro ozdravimo.

Pivo in najpotrebnejše zdravilo je to, da živino dobro osušimo, dá jo postavimo na suho steljo in jo po vsem životu večkrat, na dev s slamo dobro odrugemo. Kot notranja zdravila so: sploh taka zdravila koristna, ki želodec čistijo in krepčajo, to je: grenka sol ali glavberjeva sol, košutnik (Enzian), švepleni cvet, bluvna sol. Zadržajo priporočila posebno dr. Strupi v svoji knjigi „Živinozdravstvo“; na pr. vzemi 4,5 grama bluvne soli, (Brechweinstein), 9 gramov šveplenege cveta, 17 gramov „košutnikovih“ (encijanovih) korenin in 70 gramov glavberjeve soli. Vse to se sajutra na vodi v tekočo živino vlije. Ako se pa bolezen ne zboljša, mora se to zdravilo večkrat ponoviti. — Kot homeopatično zdravilo priporočila omenjena knjiga živo srebro (Mercurius vivus).

Naši mazači ozdravljajo to bolezen s tem, da živini na repu, na križi ali tudi na rebrih kožo prečežejo in v prerezo malo soli, saj in olja denejo. Včasih se jim sicer posreči s tem živino ozdraviti, posebno ako izvira bolezen iz prehlajenja, ali največkrat živino brez potrebe mučijo. Torej gospodarji, ne dajte se v roke takim brezvestnim mazačem, ako si sami ne morete pomagati, poprašajte izvedenega zdravnika ali pa kakega živinorejca, ki o tem kaj umi in je sam že kaj skuil.

Dopisi.

V Gorici, 18. junija. — Tridentinski knez in škof dr. Eugen Valussi zapusti Gorico prihodnji ponedeljek 21. t. m. z železničnim vlakom, ki gre iz Gorice o 5. uri. Potoval bo skoz Ljubljano, po Go-

stari prebivalci Istre neso bili Kelti, a tudi Illyri ne, ampak Thraki! No s tem je mož pa zares nekaj originalnega povedati, a pri tem pa pozabil, da se šolarčki že v II. gimnazijalnem razredu učijo, da so bili Illyri in Thraki jedno te isto plemel. Naj učenejši nadrizgodovinar pa se je še le letos prikazal. Ta (Em. Frauer) je iznašel, da so bili prvotni stanovalci Istre Semiti! To pa, to, saj so tudi isterski „Karnijeli“ še hujši, nego židovi! Ta učenjak trdi, da je napačno mnenje, da bi bila isterska krajevna imena keltskega izvora. Niti Umago da ni keltsko, nego novejša oblika posneta po starejši latinski. Ali mož, ki nema niti pojma o etimologiji, se ni spomnil, da je Umago samo beneška oblika mesto Umacco (pr. Vipago-Vipacco) in da to ni nič drugega, nego hrvaški Umace t. j. Humac, st. Holmecc! Nadalje uči Frauer, da korenika car kar ni keltska nego semitika in da pomeni v tem jeziku okroglost (rotundità), zato da so imena kakor: Karnica, Kremenica, Karbuna, Karšin, Kršan (od krš-akala) čisto židovska. Tako mu je tudi Katuni (Cattuni) t. j. staja, kjer se sir dela (stan), popolnoma semitak izraz. Sploh nahaja Frauer po krajevnih imenih isterskih spomine na semitaka božanstva. Organ uršaskih nadrizgodovinarjev („Archeografo triestino“ sv. XII. str. 152 i. n.) ni se mogel pred učenim svetom bolj osmešiti nego s to razpravo Frauerovo in zato smo Slovenci lahko zadovoljni, da si naši nasprotniki sami sebe po obrazu bjejo. Prosit!

S. Butar.

renjakem in čez Koroško v Inmost kjer se predstavi cesarskemu namestniku. Odtod odpelje se v Trident, kamor dojde prihodnje sredo popoludne. Spremljeval ga bo prijatelj in učenec pred. g. Dom. Alpi, profesor bogoslovja, in dvorni kaplan iz Tridenta, ki je že nekaj dnij v Gorici.

Pretekli ponedeljek priredilo je tukajšnje „Katoliško društvo“ lepo svečanost odhajajočemu knezoškofu v palači Matilde grofinje Coroninijev v Raba-tišči h. št. 16. Stopnice, ki vedejo iz prostorne veže v prvo nadstropje, bile so s preprogami in cvetjem lepo okrašene, tako tudi obširna dvorana nad hišno vežo, na katere stenah so visele podobe papeževa, cesarjeva in goriškega knezonadškofa. Ob določenem času sbralo se je lepo število gospodov in gospa, ki so hoteli počastiti novega višjega pastirja. Proti šteti uri zvečer pripeljeta se goriški in tridentinski knez in koj se začne izvrševati program, ki je bil jako ukusno sestavljen z gozbe, petja in govorov. Pol je g. Chevrier, godel je mali orkoster, sestavljen z goriških godev in diletantov; italijanski govor imel je profesor Alpi, slovenski pa dr. Mahnič. Novi knezoškof zahvalil se je v presrečnih besedah na skazani ljubezni, katero je našel v Gorici, v svoji drugi domovini, tor izrazil svojo žalost, da mora zapustiti toliko dragih oseb, s katerimi je prijateljski občeval. Naprosil je goriškega nadškofa, naj dá priučujočim svoj blagoslov, ker on ni še posvečen v škofa.

Navzoči bili so popolno zadovoljni z lepo izvršitvijo obširnega sporeda in so bili globoko gineni po besedah, katere je govoril višji pastir. Tudi njim se je bilo storilo, ko so pomislili, da imajo zadnjič pred očmi cerkvenega služabnika, kateremu so bili iz srca udani. Med svečanostjo razdeljevala se je priučujočim mala knjižica, ki je obsegala razen uvodnih besed knezoškofu slavnostni govor, ki ga je imel š. o. Bankić v tridentinski prvostolni cerkvi leta 1863. o priliki tristoletnice, odkar se je vršil cerkveni zbor v Tridentu. Ob enem se je razdeljeval tudi sonet v nemškem jeziku, katerega je zložil častni kanonik goriškega prvostolnega kapitela monsieur A. M. Občinstvo razlo se je radostnega srca radi lepe svečanosti, a z druge strani potrdilo, da se je poslovilo od gospoda, katerega je vedno visoko spoštovalo; „Katoliško društvo“ je pa zopet pokazalo, da zna častiti mož, ki so časti vredni.

Danes popoldne priredijo slavnost odhajajočemu knezoškofu učenke in gojenke v tukajšnjem zavodu školskih sester, v katerem je monsig. Valussi podučeval mnogo let kršanski nauk.

iz Vipavske doline, 16. junija. — Članek o koleriki v zadnji „Soči“ je prav pedučljiv; želeli bi bilo, da bi se rojaki ravnali po njem; gotovo, da bi otežili koleri pot v deželo in da bi ne mogla toliko škodovati, ako bi prišla. Snaga varuje človeka boleznii, to je res; zdrava pijača in primerna jed vzdržujeta zdravje, prepil in prehlajenje je pa izpodkopujeta. Glavna pijača v naših časih je voda; zato jo je tudi oni članek omenil ter zahteval, naj bo čista in zdrava (studenčnica). Nekdaj smo vino pili in bili smo zdravi in čvrsti; dandanes stradamo vina ali pa pijemo vino nižje vrste. Kar je boljega, prodamo, da imamo s čem davke plačati, kajti razen sadja in vina nimamo ničesa, kar bi mogli v denar spraviti. Revščina nas tare in čuditi se moramo, kako se še vzdržujemo. Šibkejšo robo, ki ni pripravna za kupčijo, hranimo za se, ako jo sploh imamo, da nas spominja na nekdanje čase, ko smo vselega srca in krepkega telesa obdelovali zemljišča svojih očetov.

Mnogi pa niti šibkega vinca nimajo, da bi si žejo gasili, in so siljeni zahajati v krčmo, kadar si hočejo privoščiti kozarec božje kapljice. Ali koliko krat se reveži varajo, ker namesto božje kapljice dobivajo tako, katero je človek umetno naredil ali popačil iz vinskega pridelka z raznimi zmesmi in dodatki. In to se ne nahaja toliko pri onih, ki na drobno točijo, kolikor pri drugih, ki veljajo za kupce in kupujejo z vinom na debelo. Mali mož mora vzeti, kar mu veliki dá, in pogosto ni odgovoren za kakovost svojega vina. Veliki mož pa ima sredstva, da iz malega dela veliko in da spravlja v pogibel ali v nevarnost zdravje svojega sočloveka.

Znano je, da večina sedanjih bolezni prihaja od pokvarjene hrane in pokvarjene pijače. Naravno je tedaj, da posebno grozni morilki koleri jako ugaja vsak nered v jedi in pijači in vsestransko ponarejanje živeža in vina. Kakor je potrebno, da se človek varuje proti koleri z dobro pijačo, posebno s kozarcem zdravega vina, tako je nevarno in škodljivo pačiti si želodec s popačenim vinom, ki najlože priključo koleri v deželo ter jo razširi na vse strani in v vse kote, ko se enkrat vgnezdí. Zato priporočamo slavni gosposki, naj ostro pazi na ponarejalce vina in naj dá pogosto preiskovati vina posebno pri prodajalcih na debelo, da ne bo narod za drag denar kupoval kolere pri vinskih sleparjih. Namesto da se nam vailuje tuj jezik kot veseljen lek za vse nadloge in bridkoati, naj bi se postavil ponarejalcem vina trden bran, kajti oni so sovražniki naroda in sovražniki cesarja, kateremu morijo ljudstvo.

Politični razgled.

V zadnji seji pred binškoštmi dne 11. t. m. odgovarjal je min. predsednik na interpelacijo glede sežiganja mrličev, da vlada ne misli tudi za časa kolere ukazati sežiganja, in sicer zato ne, ker ima tehtne pomisleke proti temu se stališča kazenskega prava, potem ker se sežiganju upira verski čut in pieteta velike večine prebivalstva in ker naposled dosle še nobena država take postave nema. Zbornica je odobrila zakonsko osnovo glede podaljšanja železnice Metković-Mostar proti Serajevu do ustja Rame. Potem se je nadaljevala splošna razprava o carinskem tarifu. Ko sta govorila glavna govornika in poročevalec Meznik, odobrila je zbornica z veliko večino predlogo v podrobno razpravo. Konečno so se sklenila poboljšanja suplentskih plač. Da minister dobi za to potrebni denar, povišal je šolnino na srednjih šolah. V Gorici se bode odsle plačevalo po 15 gld. na pol leta.

V sredo 16. sešla se je zopet zbornica in nadaljevala razprave. Obrok za dozidanje železnice Trst-Hrpelje podaljšal se je za jedno leto. Včerajnji seji 17. pa se je storil važen sklep, da mora repni sirop (melasa) plačati pri uvozu 1 gld. 50 kr. carine. Vlada je predlagala samo 25 kr., carinski odsek pa 1 gld. Ogerska zbornica je pa že vzprejela carino za melaso po vladinem predlogu, a govori se, da ogerska zbornica carinskega tarifa ne bode več razpravljala, da tedaj od svojega sklepa ne odstopa. Torej zopet nov razpor med obema polovicama. Kdo bode moral naposled popustiti, ni težko uginiti.

V Budapešti so naposled napravili mir vojaki, zajemši in pozaprši več sto rogoviležev in razzajalcev. Kakšen duh pa vlada na Ogerskem, razvidno je iz tega, da so 11. t. m. v zbornici hoteli vlado interpelovati nekateri levičarji zaradi pisma, ki ga je cesar pisal nadvojvodi Albrehtu.

V vnanji politiki je najzanimivejša vest tista o smrti bavarskega kralja, ki je na binškoštno nedeljo zvečer iskal in našel smrt v valovih staremberškega jezera. Več o tem pišemo v današnji številki na prvi strani.

V francoski zbornici je bil 11. t. m. sprejet Broussé-jev predlog glede izгона princev s 315 glasovi proti 232. Ta predlog, kateremu je tudi vlada pritrđila, izganja samo pretcidente in njih najstarejše sinove, a daje vladi pravico, da more izgnati tudi ostale, ako bi se jej to potrebno zdelo. Izgnancem preti dve do petletna ječa, ako bi se vrnili na Francosko. Zdaj je predlog pri senatu, o katerem se nadejajo, da ga vzprejme brez promene, gotovo to vender še ni.

V Belgiji je veliko veselje mej konservativci, ker so pri volitvah tako sijajno pobili liberalce, da imajo zdaj nad dve tretjini svojih mož v zbornici. Belgijski liberalci so našim podobni kakor jajce jajcu, zatorej jim to propast prišelimo od srca.

Na Angleškem je kraljica privolila, da se razpusti parlament in se razpišejo nove volitve, kar se menda zgodi konec tega meseca. Volilno gibanje je že jako živahno.

Zbornica italijanska volila si je predsednika Bianchieri-ja.

Črnogorski knez je dovolil, da se uredé razmere katoliške cerkve v Črni Gori. Katoliška cerkev dobode popolno svobodo. V Baru se osnuje nova nadškofija.

Na Poznanskem sklicujejo Poljaki shode volilcev, ki se izrekajo za gojenje poljske narodnosti, pa naj jih pruska vlada še tako zatira. V nemški gosposki zbornici je knez Radziwil postopanje Prusov proti Poljakom imenoval: surovost.

Domače in razne vesti.

Mil. gosp. knezonadškof goriški birmoval je binškoštne praznike po navadi v prvostolni cerkvi, v župnijski cerkvi sv. Ignacija in v svoji domači kapeli. Imel bo kanonično vizitacijo (obiskovanje) in delil bo sakrament sv. birmo prihodnje nedelje 20. t. m. v Renčah, 21. na Vogerskem, 22. na Gradišči. 12. julija, v praznik sv. Mohora in Fortunata, patro-

nov gorške nadškofije, bo imel slovesno škofovsko mašo v oglejski baziliki. Potem pojde obiskovat cerkve in delit sv. birmo v dekaniji tolminsko in cerkljansko po tem le redu: 17. julija popoludne pride v Tolmin; 18. bo vizitacija in birma v Tolminu; 19. na Libušnji; 20. posveti libušnjsko cerkev sv. Duha; 21. birma in vizitacija na Kamnem; 22. vizitacija tolminskih podružnic; 23. birma in vizitacija v Podmeleci; 24. na Grahovem; 25. v Nemškem Ratu; 26. v Stržičih; 27. Pod Brdom; 28. v Oblokah; 29. na Bukovem; 30. v Orehku, popoludne v Ravni; 31. počitek v Corknem. 1. avgusta birma in kanonično obiskovanje v Cerknem; 2. avgusta v Novakih; 3. obiskovanje cerkljanskih podružnic; 4. obiskovanje in birma v Otaleži; 5. v Jagerščah; 6. v Šebreljah; 7. potovanje čez Reko v Polico; 8. birma in kanonično obiskovanje na Št. Viški Gori; 9. na Pečinah; 10. na Ponikvah; 11. v Ročah; 12. v Dolnji Tribuši; 13. na Idriji pri Rači; 14. pri Sv. Luciji na Mostu.

Študentovska kuhinja praznovala bo tudi letos v ponedeljek 21. t. m. god sv. Alojzija. Na jutro ob 7. uri bo sv. maša v Marijini cerkvi (via Teatro). Udeležijo se je vsi dijaki Vincentišča in udje Vincencijeve družbe. Ob 12. uri opoldne bo v prostorih "kulinje", ki se posebno okinčajo, domača svečana. Vabijo se vsi društveniki in vsi p. n. gospodje dobrotniki, da bi se blagovoljno udeležili te slovesnosti. Darovali so naši družbi: [neimenovan duhovnik iz Kranjske s pristavkom: "Bog daj, da bi se vsi domoljubi zanimali za gorško študent. kuhinjo 15 gold.; I. G. iz K. 1 gl.; F. L. iz R. 2 gl. S posebnim spoštovanjem za odbor: J. pl. K.

Imenovanje. Viktor Hornischek, sodnijski adjunkt v Gorici, imenovan je c. k. okrajni sodnik v Corvinjanu.

Razpisana je služba učitelja na c. k. deški vadnici, ki je združena s c. k. ženskim učiteljskim, v Gorici. Prosilci naj vložijo svoje prošnje po navadni poti pri c. k. deželnem šolskem svetu za Gorico v Trstu.

Božje poti na Gorškem so prepovedane radi kolere, posebno one na Barbani, na Sv. Gori in na mirenkemu Gradu, kamor so zahajali vsako leto romarji iz raznih krajev, tudi iz beneške pokrajine na Laškem. Prav zastraen zadnjih prepovedani so letošnji ahodi, da bi se zapredil v deželo (vhod grozni morilki koleri. Najbrže da sčasom bodo prepovedani tudi javni plesi.

Milanska roža ali pelagra na Gorškem močno napreduje. Ljudstvo v Furlaniji nima kaj jesti razen pišle polente, ki enkrat kuhana mora služiti cel dan in dva dni kot edina hrana vsi družini. Ministerstvo poslalo je v Gorico zdravnike, da bi to bolezen študirali v tukajšnji bolnišnici. Posebna komisija odšla je tudi v Furlanijo, da bi pregledala na mestu stanje ubogega ljudstva. Komisijino poročilo je prežalostno; v nekaterih občinah, posebno v Flumičelu, je vse bolno ali pa ima prve znake bolezni od dojenca na materinih prsih do starca, ki omahuje ob palici. Reklā so, da statistika je tu nepotrebna, ker ves kraj je le obširna bolnišnica brez zdravil in brez zdravnikov, to je brez točne hrane, ki bi obvarovala človeku telesno moč.

Četrtil notarijat ustanovi se, kakor smo poročevali, v Gorici. Znano je, da italijanski Goričani so z notarji prav dobro preskrbljeni, a prav slabo Slovenci z okolici, kajti izmed sedanjih treh notarjev piše le eden slovenski in še ta je star. Nadejamo se tedaj, da bo visoka vlada pri podeljevanju nove službe zahtevala od prosilcev, naj dokažejo znanje slovenskega jezika v taki meri, ki se more zahtevati od omikanega človeka, da bo mogel novi notar sestavljati pisma tudi v slovenskem jeziku. Opozarjamo pa visoko vlado, naj ne veruje vsakemu spričevalu in naj se po poteh, ki so jej na razpolago, prepriča o resničnosti tega, kar spričevala pričajo, kajti pogosto se godi, da ima kdo katero spretnost na papirji, ne pa v resnici. Ko gre za blaginjo naroda in države, treba je natančnosti, da ne bota osleparjena država in ljudstvo. Kdor hoče doseči visoko mesto, ki dobro redi, naj se zanj dobro pripravi, kajti niti za krajskega delavca se ne sprejme, kdor ni kos krajski nalogi. Ako bo vlada zahtevala znanje potrebnih jezikov, dobi gotovo tudi sposobnih prosilcev; in jih bo dobivala vedno več, ako se zazna ta njena resna volja, kajti državni kruh je tako sladek, da se človek uči radi njega celo slovensčino. Ako bi veljalo kot splošno pravilo, da mora znati narodov jezik, kdor z narodom obuje, videli bi mladeniče in dečake z slovnico v rokah namesto da kdo s cigareto v ustih pri praznih litrah burke uganja in nereda izvirja.

Katoliško bralno društvo v Št. Ferjanu imelo bo 27. t. m. svoj redni letni občni zbor. Na dnevnem redu bo: I. Pozdrav predsednikov. II. Poročilo tajnikovo. III. Poročilo denarničarjevo o društvenem premoženju. IV. Volitev odbora. V. Razni predlogi. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Najdajti

se je, da se udje udeležijo v obilnem številu, kajti pri obč. zboru dana je udom prilika, da svoje mnenje razodenejo. Odbor.

Kolera v Trstu se ne širi veliko, a tudi ponehala ni še popolnoma. Pred nekaterimi dnevi umrla je neka Jeralla, ki že dolgo časa ni bila iz hiše, ki torej ni mogla nalezti bolezni od drugega bolnika. Razvidno je, da je že zrak okužen, ko obolijo tudi taki, ki nimajo nobene dotike z drugimi bolniki ali z večmi, ki so okoli teh. V isti hiši z Jerallo prebival je neki Goričan, ki je pribežal v Gorico, ko je videl žalostni dogodek. V Gorici so ga prekadili in odločili od drugih ljudi, da bi kolere ne zasejal. Ali bo to kaj pomagalo, bomo videli. V Italiji se kolera širi in prišla je že do naše meje; v Palmi novi zbolelo in umrlo jih je že več za to boleznijo, kakor se pripoveduje. V Trstu so radi kolere omejili prodajo rib, ki nekda to bolezen pospešujejo.

V Pazinu bile so občinske volitve 16. in 17. t. m. V tretjem razredu zmagala je narodna stranka s 151 glasovi proti 47, v drugem razredu pa z 62 proti 24. Slava narodu, ki se probuja. Vseu raznih neprilicnostij v tem mestu, ki izhajajo iz rogoviljonja ondašnjih avtonomasev, preselil se je v Pulj brambovski batalijon, preseli se gimnazij in zapovedništvo tretjega žendarmijskega oddelka. Razsajalci in nagajalci vojaštvu po drugih krajih lahko bi si to zapomnili.

V Vidmu bo, kakor je "Soča" uže pri drugi priliki oznanila, od 12. do 23. avgusta t. l. kmetijska razstava za beneško pokrajino. Vsled razpisa kraljevega ministerstva v Rimu z dne 6. junija t. l. pridruži se še posebna mednarodna razstava brizgalnic in takih priprav, s katerimi se na domače rastline pokladajo sredstva proti glivam in škodljivim mrčesom. Za to razstavo veljajo naslednja pravila: Kdor hoče kaj razstaviti, mora oglašiti se pri odboru kmetijske razstave v Vidmu do 31. julija. Oglašiti se more, kdor je kak stroj ali kako orodje iznašel, kdor je izdeluje ali kdor je prodaje bodisi v Italiji bodisi zunaj nje. Prodajalci smatrajo se kot zastopniki izdelovalcev in morebitna odlika podeli se tem. Kraljevo ministerstvo odločilo je 8 daril in sicer: dve zlati svotinji, dve sreberni in štiri bronaste. Ena zlata svetinjava namenjena je onemu orodju, ki je najbolj pripravno, da se z njim oblivajo trte z apnenim beležem proti strupeni rosi. Osebe in blago, ki so za razstavo, bodo imele znižane cene po železnicah. Kdor želi natančnejih porjasnil, naj se obrne na dotični odbor v Vidmu.

"Gospodarski List," glasilo c. k. kmetijskega društva v Gorici, začel je zopet izhajati, in nadejati se je, da bo zdaj redno izhajal. Ker gg. naročniki nekoliko števil (lauskih in letošnjih) niso prejeli, priušal bo "Gosp. L." o priliki po več stvarine, da se tako vsaj nekaj odškodujejo. Prva letošnja številka odlikuje se po mnogovrstni vsebini in po pravilni pisavi. Upamo, da list se bo držal vedno načel, po katerih je sestavljena prva številka. Kmetovalcem priporočamo, naj se manj naročijo pa naj ga pridno berejo.

Strupena rosa (Peronospera viticola) začela je prikazovati se v okolici goriški že zdaj, med tem ko lansko leto se je širila še le meseca avgusta. Ako se bo ta vinski sovražnik množil, pokonča nam ves pridelek, da ne bo v jeseni kaj brati. Opozarjamo svoje rojake na pouk, ki ga je razglasilo c. k. kmetijsko društvo v "Gospodarskem Listu" proti strupeni rosi, in ki se je v mnogih italskih razposlal po deželi. Kdor nima tega poduka, oglašaj naj se pri kmetijski družbi, katera mu ga dá brezplačno. Nadejamo se, da nam bo mogoče v prihodnji številki govoriti o poskusih z raznimi stroji proti strupeni rosi na tukajšnji deželni kmetijski šoli. Veseli nas, da se ljudstvo za te poskuse zanima in da je uže do zdaj mnogo popraševalo v tej zadevi. Zdaj je čas delati in ne rok križem držati, da se zapreči razširjenje te grozne morilke vinskega pridelka. Briganje apnene vode na trtno perje pokazalo se je do zdaj kot jako dobro sredstvo proti rosi.

Sviloprejke letos, prajej dobro kažejo, le iz Furlanije dohajajo žalostna poročila. Slabe letine prejšnjih let vzele so mnogim pogum, da letos niso niti skušali s tem pridelkom; posebno furlanski gospodje so rajši prodajali perje nego bi sami ravnali sviloprejke. Ubožnejši imeli so več srčnosti in so jemali perje od bogatih proti plačilu (obešanemu). Dolgo šlo jim je prav dobro in že so se nadejali, da jim bo mogoče plačati perje in da se jim tudi trud dobro splača. Ali konec bil je drugačen; sviloprejke obolele so za mlohavico in zlatenico in vredi so jih morali v gnoj zadnje dni po mnogem trudu. Tega krivo je najbrže dolgo deževanje zadnjih dni. Delo ubozih je zastoj in zraven tega so še bogatim dolžni. Bog pomagaj! — Na gorškem trgu začela je kupčija s sviloprejkami v torek 15. t. m. Srednja cena prvega dne bila je 1 gld. 72 kr. kilo za domačo rumeno galeto; 1 gl. 28 kr. za japonsko (belo in zeleno) ter 1 gld. 45 za križano (mešano). Če tudi ni visoka, vender je boljše od lani, in nadejati se je, da še

poskoči, ker v Italiji in na Francoskem bil je letošnji pridelek ršven. Še vedno pa pogrešamo v Gorici peč, v kateri bi se svilodi dušili, o kateri smo že predlanskim govorili in katero so nam lani obečavali. Dokler nimamo peči, je pridelovalec še vedno v rokah kupca, ki ga lahko pritise, ako ni konkurence ali tekmovanja v kupčiji.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bo na praznik teh dveh njenih patronov 5. julija t. l. Ob desetih dopoludne bo v cerkvi Srea Jezusovega v Ljubljani v kapelici, sv. Cirilu in Metodu posvečeni, slovesna sv. maša. Potem bo ob enajstih zborovanje v Čitalnici. Dnevni red: 1.) Poročilo osnovnega odbora o sedanjem družbenem stanju; 2.) račun o prejetih novcih; 3.) volitev družbenega vodstva, nadzornišva in razsodnišva ter 4.) razgovor o nasvetih podružnic. Vabijo se torej vsi, ki imajo na veliki skupščini posvetovalno in glasovalno pravico, to so: pokrovitelji, zastopniki podružnic in udje družbenega vodstva, za zdaj osnovnega odbora, k obilni udeležbi. Zastopniki podružnic smejo tudi na mesto sebe pooblaščenca izmed družbenikov poslati. — Ob enim se ustanovljene podružnice opominjajo, če ktera še nima stanovitnega (definitivnega) načelnišva, naj je nemudoma izvoli ter naj si potem tudi zastopnika za veliko skupščino izbere ter oboje procej družbenemu vodstvu (osnovnemu odboru) v Ljubljani naznani. Na vsakih 50 družbenikov je 1 zastopnik. V Ljubljani, dne 16. junija 1886. Osnovni odbor družbe sv. Cirila in Metoda.

Častiti duhovščini na Gorškem. S V A R I L O.

V zadnjem času predrznila se je noka ostudna oseba, da so jo isdajala za mojega agenta in da je prejela v Gorici od častite duhovščine na moje ime naročila na: Missale, svete podobice, molitvene knjžice itd. Neureča je nanesla, da valed raznih motil in obetanj je šlo mnogo duhovnih gospodov temu tišku na limanice, da so mu izročili vedeje in manjše denarne zneske kot plačilo za razno naročeno blago, in da so se tako v mojo veliko žalost oškodovali.

Štejem si torej v dolžnost objaviti, da nimam nikakega potnega agenta in da sem bil priušen, naznaniti stvar slavni policiji, da bo zasledovala osebo, ki se podpisuje z mojo tvrdo in sina Frica ter zahteva vsaj 250/0 plačila naprej.

V Ljubljani, 9. junija 1886.

MAT. GERBER.

Št. 676.

Razpis služeb:

- 1.) učitelja-voditelja dvorazrednic v Kamenjah in v Križi;
- 2.) učitelja-voditelja enorazrednic v Ligi, Kalu, Kozani;
- 3.) učiteljice v Kanalu.

Dohodki vseh služeb so 3. plačilne vrste poleg dež. š. postav 10. marca 1870 in 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnosti, in za zvananje tudi se spričevali c. kr. okrajnega zdravnika, je vložiti do 31. julija t. l. sem le po predstavljenih oblastnijah.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET
v Gorici 5. junija 1886.

Pozdrav iz Gorice

dobiva se v prodajalnici papirja

M. Coppag-a v Gorici.

Prav lepi pismeni papir in zavitki s tiskanim napisom: „Pozdrav iz Gorice“.

Prva čistilnica, perilnica in likalnica
v Gorici, Via Ascoli, št. 15

sprejema vsakovrstno perilo za gospode in gospe, preproge, čipke, oprsnike, letno obleko in blago, da je opere, kakor tudi oprano perilo, da je polika. Tudi poučuje, kako se svetlo lika po ameriškem navodu. V vsem hitra in poštena postrežba po najnižjih cenah.

Antonija Slobnik

